

איך השתלבה ישראל בעולמו של תכול-העניינים?

בתור המערבון

נורת' זה היה טבעי, כי ניר היה יועץ ראש-הממשלה למלחמה בטרור, והדבר היה בתחום אחריותו. אך מה קרה בהמשך הדברים? מדוע טיפל ניר בפרשת איראן והקונטרס, ולא המוסר? מדוע לא מינה המוסר איש מטעמו, שיקים את הקשר עם האמריקאים, אחרי שהסוחרים הפרטיים הוצאו מהעניין?

התשובה על כך פשוטה להפליא: נורת' הוא שקבע שנתן לו לקיים את הקשר עם ניר.

נורת' עקף את המוסר האמריקאי, הסייאי, כפי שהעיד השבוע, היה לו קשר ישיר עם ראש הסייאי, ויליאם קייסי, פוליטיקאי מן החוג המצומצם של רונלד רגן. איש זה לא סמך על המוסר שלו, בכאן לכצע פעולות שהיו בעליל בלתי-חוקיות מבחינת החוק האמריקאי. הוא רצה ל הקים "מוסד בתוך המוסד", גוף סודי, קטן, העומד מחוץ לחוק, את המשימה הזאת הטיל על נורת'.

על כן היה זה טיבעי שנתורת' לא רצה באיש-שקשר ישראלי השייך למוסד.

נורת' חשש שמא ירלפו דברים. הוא בחר כניר, אדם שפעל באופן עצמאי ליד ראש-הממשלה, מבלי להיות שייך לגוף מודיעיני גדול.

וחוץ מזה, אחרי שהשניים הכירו זה את זה, נראה כי פעלה הכימיה. נורת' ראה כניר איש כמורה, קאובוי ישראלי.

(איני בטוח שהערכתו זו היתה נכונה. ניר אינו ראמבו. הוא אישיות הרבה יותר מורכבת. אך דעתו של נורת' היא שקבעה במיקרה זה).

סך הכל נראה כי ממשלת-ישראל התנהגה בפרשה זו כוהר רות יחסית.

האיש שהיה אחראי למישלוח-הנשק לאיראן היה, בחשבון הסופי, שריהביטחון יצחק רבין. רבין היה בעבר שגריר ישראל בארצות-הברית, ועל כן הוא מצוי בסכך היחסים שבין הבית הלבן, המועצה לביטחון לאומי ושני בתי-הקונגרס. הוא נזהר.

עד כמה שאפשר לדון כרגע, ישראל לא הסתבכה בכספים בחשבוניות-הבנק השווייציות.

כאשר ביקש נורת' מישראל לשלוח נשק לקונטרס, סירב רבין לשלוח את הנשק במישרין, אלא שלח את המישלוח לאמריקאים עצמם. בסופו של דבר לא הגיע מישלוח זה. הוא עוכב בלב ים והחזר לישראל, אחרי שהתפוצצה הפרשה.

גם מישלוח זה לא נשלח אלא אחרי ששני בתי-הקונגרס האחר אחריו השני — התירו את אספקת-הנשק לקונטרס ממשלת-ישראל היתה מודעת לחשיבות מעדתו של הקונגרס בפרשה זו, ועל כן נמנעה מלעשות מעשה שהיה עלול להתפרש כאקט העוור לבית-הלבן לבזות את הקונגרס.

עכשיו משתלמת זהירות זו. במערבון מופיעה ישראל באור חיובי למדי.

אלם ליחסים שבין אוליבר ונורת', בין ארצות-הברית וישראל, יש משמעות החורגת מן המערבון. זוהי הזדמנות טובה כדי לתת את הדעת עליהם.

בעיניו של נורת' — כלומר, בעיני הבית הלבן והרוב הגדול של אזרחי ארצות-הברית — העולם הוא שטוח. בעולם שטוח זה יש רק שני כוחות — הטובים, שהם האמריקאים ובעלי-בריתם, והרעים, שהם הסובייטים וגורמיהם.

כל בעיה הקיימת בעולם, כל סיכסוך, כל עימות חייב להתאים לתמונה פשטנית זו — כפי של אורח בסדום היה צריך להתאים למיטה האחת. האמריקאים עושים לכל בעיה חריגה מה שאנשי סדום עשו לכל אורח חריג. אם היה אורח מדי, קוצצו רגליו. אם היה נמוך מדי, נמתחו איבריו.

הסיכסוך הישראלי-לסטיני הוכנס גם הוא למי טיפוס-פשטני זה. אין האמריקאים מוכנים לראות את מורכבות הבעיה, שהיא היחידה-במניה.

עכשיו הם עושים זאת גם לסיכסוך האיראני-עיראקי, שאין לו קשר עם העימות העולמי. אין הוא מתאים למתכונת. אולם חבריו של נורת' לא יתקשו עד שתישנה ההתאמה. וכך נכנסים האמריקאים במפריץ להפתקה ימית שהיא הרת-סכנות, מפני שאינה נובעת מהבנת המציאות.

איש כמו נורת' יכול לשלוח נשק לכל מקום בעולם, להקים מחנות, להפיל מישטרים, לרצוח מנהיגים. אך דבר אחד אינו מסוגל לעשות, על פי טיבעו: לפתור בעיות, לעשות שלום.

ישראל משולבת כיום בכל רחבי העולם במערכת אמריקאית זו. היא מעורבת בתריסר סיכסוכים לא-ילה, מספקת נשק למישטרים שונים ומשונים, רובם מרושעים. שמה הוזכר בכלי-התיקשורת הזרים בקשר למאבקים בסרי-לנקה, בניקראגואה, בדרום-אפריקה, בגאמביה, באנגולה, בארגנטינה, בצ'ילה, כי קוסטה-ריקה, בהונדורס, בפנמה ועוד ועוד ועוד.

בכל המקומות האלה היא פועלת, לפי אותם מקורות, על פי תיאום הדוק עם האמריקאים, על פי הנחיותיהם. **כלומר: על פי תפיסתם והבנתם של אנשים כמו אוליבר נורת'.**

כדי לחשוב מחדש על כך. החיים אינם מערכון. כדור-הארץ הוא עגול, לא שטוח. הוא מסובך ומורכב לאין שיעור יותר מכפי שנראה לקאובוי. והאינטרסים ארוכי-הטווח של מדינת-ישראל אינם מתאימים לשום מיטת-סדום.

לאורך כל הדרך. היא בצד הנכון. היא לוחמת ברעים. מקומה בלב הצופה בטוח.

הופעתו של נורת' לפני ועדת-הקונגרס לא התגלה שום דבר חדש. הכל היה ידוע מן הרוחות הקודמים, ובעיקר רוח ועדת הסנאטור ג'ון טאור.

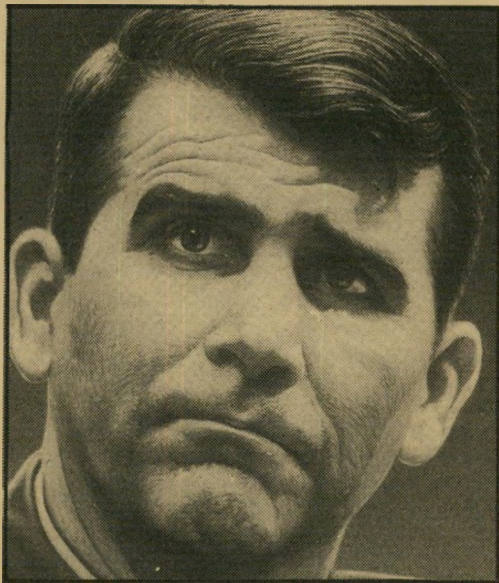
מה שהשתנה הוא יחס הציבור האמריקאי לפרשה. עד להצגה הגדולה, היה הציבור מבולבל. היה נדמה שהנשיא הנערץ — ראמבר-כריבוע — לא אמר, חלילה, אמת. אמריקאי אמיתי אינו משקר. לא במערבון.

היה נדמה שקצין חיל-הנחתים ברח מן האחיות ומסרב לה עיד. קאובוי אמיתי אינו בורח לעולם. היה נדמה שניסו לשלם דמי-כופר לחוטפים. זהו מעשה אנטי-אמריקאי. זה לא קורה במערבון.

כל העניין נראה עקום, מעוות. ממש עלילה אנטי-מערבנית. עכשיו הכל בא על מקומו בשלום.

ההצגה התחילה, והכל הבינו שהתמונה היתה פשוט משושבת. בעזרת עדותו של נורת', הכל הסתדר.

הטובים שוב טובים, והרעים רעים. אם מישוהו שיקר, הוא רק

אוליבר נורת' אהבת-אמא ועוגת-תפוחים

השתמש בתחבולה למען העניין הטוב, כדי לרפוק את הרעים. וזה בסדר.

יכולים היהודונים בכלי-התיקשורת בחוף המיוחל לייבב כמה שהם רוצים. מיליוני אמריקאים בעיירות ובערייה-השדה, במערב התיכון ובמערב, בדרום ובצפון, יודעים שנתורת' הוא הגיבור האמריקאי האותנטי, זה שנראה באלף סרטים קורמים, באלף תפקידים קורמים.

אנחנו איתך, אולי? צועקות הכרזות. אמריקה, אמריקה!

מהו נורת' האמיתי? איך הוא נראה בעיני ישראלים בעלי-כושר-אבחנה?

ישראלי בכיר, שנפגש עימו כמה פעמים, תיאר לי אותו כך: "גבר יפה-הוא. עושה רושם מצויין. פיקח. אדיב מאוד. בלי קצוות חדים. איש נעים. מרשים." ואחרי מחשבה שניה: "אבל פשטני. פשטני מאוד."

האם הוא אריאל שרון אמריקאי? האיש, שאינו נמנה עם מעריציו של שרון, אמר: "כן. דומה מאוד. אבל נורת' יותר מתוחכם."

אלמלא היה נורת' פיקח ואינטליגנטי, לא היה מצליח להפוך את הקערה על פיה בקלות כזאת. תשובותיו לסנאטורים, אנשים ממולחים ומשופשים, מעידות על תפוחות ומחשבה מהירה. גם אם תוליד מראש על ידי עורכדיין טובים, לא היה עומד במבחן זה, אלמלא היה הוא עצמו מצוייר בתחכום רב.

איך הגיע עמרים ניר למעמדו, כמהדורה הישראלית של נורת'? איך נוצרה השותפות היפה הזאת של אולי ועמי, רוד ויהונתן, הנאמנים איש לרעהו, עד כי נורת' נחלץ לעזרתו ומגן עליו בכל חוסלי-בין?

אולי לא נאלץ לעשות זאת. הוא גם לא נשאל על כך על-ידי חוקרי. הוא חש לעזרת ניר ביוזמתו שלו, אחרי שקרא בעיתון כאילו נישלו מניר סמכויותיו.

איך הגיע ניר לנורת', או נורת' לניר?

הסביר לי זאת השבוע מקור מוסמך. הוטל על ניר לספק לנורת' את המידע המודיעיני, שהיה דרוש ליירוס המטוס המצרי, שבו היה חוספי האוויה אכילה לאורו. במהלך המיבצע הזה קיים ניר, מטעם ישראל, את הקשר עם

המערבון הוא צורת-האמנות האמריקאית האותנטית ביותר.

יש לו כללים קבועים לגמרי. גם כאשר הקאובוי הופך לקצין צבא, וכאשר האינדיאנים הם יפאנים או קומוניסטים, צורתו הבסיסית של המערבון נשמרת.

אלפי סרטים הוליוודיים עיצבו את עולמם הנשני של האמריקאים, והטביעו עליהם חותם בלתי-מחחה. הם מחפשים את המערבון בכל מצב.

העולם מחולק לטובים ולרעים. הטובים הם טובים, הרעים הם רעים.

העין האמריקאית מבחינה בהם מייד, על פי צורתם החיצונית. הטוב הוא גבוה, אמיץ, ישר, בעל עיניים כחולות ושיער בהיר. הרע הוא שחחרר, בעל קווי-פנים זרים.

הטוב מנצח תמיד, כי אלוהים לצידו, וכך גם אשתו היפה, שהוא נאמן לה עד הסוף. גם הזונה של העיירה, יפהפיה מהממת, יש לה לביתה, והיא לצד הטובים.

הטובים לוחמים למען הצדק, והורגים את הרעים. הרעים רוצים להרוס את דרדיה-החיים האמריקאית, המבוסס על אהבת-אמא ועוגת-תפוחים.

מה שקורה בימים אלה בוועדת-החקירה המשותפת של שני בתי-הקונגרס, העוסקת בפרשת איראן והקונטרס, הוא מערבון קלאסי.

זה דומה לסרט הוליוודי. ולא במיקרה. כי זה נעשה עבור קהל, המחפש בחיים את הסרט ההוליוודי.

אילו נבחרו כל השחקנים על-ידי מייסדי-הליהוק של אולפן הוליוודי, לא יכלו להתאים יותר לתפקידיהם. הם מושלמים, אחראי-אחד.

במרכז עומד הגיבור, אוליבר נורת'. הוא טוב מכל שחקן. הוא מושלם.

גבוה. עיניים כחולות. שיער בלונדי. מצח שאינו גבוה מדי. מבט ישר של איש ישר. מדים הנראים כאילו נולד בתוכם. שורות-שורות של עיטורים.

אדם שכל חייו הם קודש של מילחמה ברעים, הקומוניסטים. אדם הנאמן למנהיג עד הסוף. אדם שמעולם לא בגד באשתו. אדם שמוכירתו היפהפיה-המהממת מוכנה ללכת אחריו כאש ובמים, אך שמעולם לא עשה עימה מה שאסור לעשות. עצם החשר הזה קומם אותו.

אדם שאין לא ספקות. אדם היודע מי הטובים ומי הרעים. אדם היודע שלמען הטובים צריך לעשות את הכל, לשלוח, לירות. אדם שבוחר בשטניות עילאית.

נורת' הוא גיבור של מערבון מתוחכם. מערבון למבוגרים. כלומר: תחילה הוצג כמנוול. חסידי-מערבונים ידעו, כמובן, מן הרגע הראשון שזוהי רק אחית-עניינים.

שהוא-הוא האיש הטוב. אבל זה הגביר את המתח. **במערכה הראשונה הוא עדיין חשוד באיש הרע. ואז, במערכה השנייה, משתנה לפתע הכל, והוא מתגלה בכל הדרו.**

ומולו — האיש הרע. רי למצלמה להתמקד לרגע על פניו, כדי שהכל יבינו מייד מהו. פרצוף יפאני. פניו החתומות של האיש האוריינטלי, זומס-המזימות. גם שמו מעיד עליו שאינו "משלנו". סנאטור דניאל אינוא. השם כבר אומר את הכל. כאשר התסריטאי נותן לאדם שם כזה, ברור מה מקומו בעלילה.

וליד האיש הרע — הפרקטיק היודי. ערמוני. הולך סחור-סחור בשאלותיו המפולפלות. מבטא להפיל את הגיבור כפה. אך מובן שנסיון זה נדון לכישלון. במערכה הי אחרונה תצא האמת לאור.

לפני דור אחד או שניים, היה זה ברור שאיש כמו נורת' — הקאובוי כמדי חיל-הנחתים, ראמבו בבית הלבן — יהיה אנטי-שמי.

די לחשוב על אפשרות כזאת, כדי להתחלחל. אילו היה איש כמו נורת' סונה נגד היהודים ונגד מדינת ישראל, היתה מתחוללת עכשיו מהפכה אנטי-שמית בארצות-הברית.

אולם — ברור השם! — נכון ההיפך. נורת' מעריץ גדול של מדינת-ישראל, והוא מלגיב בשיבחה בכל הזדמנות.

כי ישראל מצטיירת כיום, בעיני האמריקאים, כמדינת-ראמבו. מדינה קטנה ואמיצה, הלוחמת לצד הטובים ונגד הרעים, לוחמת ומנצחת תמיד.

לציון של אוליבר נורת' יש עמרים ניר. גם מקומו שלו שמור במערבון.

זהו העציר האינדיאני הטוב, שהציף הגדול שלח אותו כדי לעזור לגיבור. או הקצין המכסיקאי ההגון, העוזר לגיבור לעשות סדר ולחסל את הבאנדיטים.

הוא לא בלונדי, אבל הוא בסדר. אמיץ. ישר. נאמן.

בהתחלת הסרט היה נדמה שישראל היא המדינה הרעה, חורשת-המזימות, שהפילה את הגיבור כפה ופיתתה אותו לעשות מעשים שאי-עשעו. אבל זאת היתה רק תחבולה של התסריטאי, כדי לבלבל את הצופה ולהגביר את המתח.

עכשיו הכל ברור. ישראל היתה טובה ונאמנה